

Erik Stærmoses beretning

Erik Stærmosen var under Besættelsestiden meget aktiv i arbejdet med at transportere såvel flygtninge som modstandsfolk over Sundet til Sverige. Han fortalte i 1995 ved et foredrag i Kastrup om sine oplevelser: "Inden 29. august [1943] havde jeg gået en restauratør i København til hånde med distrubering af illegale blade og andet materiale.

Efter internering på Holmen efter 29. august, havde han et andet job til mig, idet han gennem forbindelsen til politi og politikere havde en klar fornemmelse af, at der meget snart ville forekomme et flygtningeproblem, der måtte løses effektivt og hurtigt.

Han installerede mig i et sommerhus i Dragør – et meget ukomfortabelt logi – med mange frugttræer og modne æbler og pærer.

Jeg havde fået besked på, bare at vente og leve så normalt et liv som muligt uden at vække opsigt, men recognosere for forbindelsesmuligheder med fiskere og andre, der regelmæssigt besejlede havnene legalt.

Jeg skulle vente på en instruktør "Sonny". Han dukkede ikke op, men det gjorde derimod en jødisk familie på tre voksne og tre børn den 16. september.

De boede i sommerhuset i tre døgn under stadig stigende nervøsitet selvfølgelig.

En fisker, der havde givet tilsagn, fik kolde fødder efter at have fået "lasten" ombord, så vi måtte gå i land i gang.

Da vi kom "hjem" igen (til sommerhuset) efter denne udflugt, sad "Sonny" og ventede på mig. Han tog passagererne med til Snekkersten, hvor de kom over.

Efter et enkelt vellykket og flere mislykkede forsøg, blev jeg anholdt af dansk politi, men straks frigivet med besked om at holde mig fra havnene i området."

Erik Stærmosen blev herefter bedt om at tage til Sverige, og opbygge et transportapparat der. Den 30. september blev han sejlet over af kromanden fra Snekkersten Kro, sammen med en fuld ladning af passagerer – de fleste jøder.

I Sverige organiserede Stærmosen en større motorbåd samt en fiskerkutter "Julius", der havde plads til 40 personer.

Det var Ekstra Bladets redaktør, Leif B. Hendil, der fra Malmö ledede transportarbejdet.

Stærmosen fortæller videre:

"Hendil var kommet til Malmö som leder af foretagendet med hovedkvarter på Hotel Adlon, og dirigerede med humør og dristighed "færefarten".

"Julius", der var skænket af den jødiske ungdomsorganisation af en dansk jøde, Julius Margolinsky, havde en besætning på tre unge jøder, der skulle uddannes som fiskere. Deres uddannelse blev der nu ikke gjort så meget ved.

Hendil organiserede et meldesystem gennem den lokale færefart og luftrute med afskibningskontakterne i Danmark, og det klappede perfekt.

I tiden fra den 10. oktober og indtil det gik galt den 10. december, sejlede vi hver eller hver anden nat, og bragte – efter Hendils statistik – 483 flygtninge af alle slags: Jødiske, politiske, desertører, sabotører, allierede

flyvere m.fl. over.

Det var undertiden rædselsfuldt ombord, især under hårdt vejr. Mødre med småbørn, søsyge, elendige, der kastede op udover sig selv og andre.

Overfarten tog under gunstige omstændigheder fra 2½ til 4 timer og i den tid kom alle menneskenes gode – og dårlige – sider op til overfladen.”

Erik Stærmoser fortsatte arbejde med transportene, men blev i december 1943 opdaget af en tysk patruljebåd ved Stevns. Han kom i Vestre Fængsel, men blev dog løsladt.

I resten af Besættelsestiden var det primært modstandsfolk og våben der blev sejlet med.

Stærmosers beretning slutter med en rørende historie om den taknemmelighed som transportørerne mærkede:

”Mange år efter stod jeg i Helsingør havn og mødte en Dragør-fisker, der fiskede derfra. Fiskeren kom i land og spurgte, om jeg ikke var Stærmoser. Så gav han mig en stor ål, og da jeg spurgte, hvorfor jeg skulle have den, svarede han, at der var noget han skyldte mig, og at jeg kunne komme igen næste år og i øvrigt ikke skulle savne ål, så længe jeg levede.

Det viste sig, at han og hans familie havde jeg taget med over fra Kastrup i marts 1945, da de var i farezonen, og at det var fiskerens far, der ikke var tryk ved at sætte mine jøder over i september 1943. Så nu mente han, at han havde en gammel gæld at betale!”